

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 „ — „
Negyed évre	1 „ 50 „
Egyes szám ára	6 „
Külföldre egy évre	8 „ — „

Ezen lap megjelenik
hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közigazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Sprencz György szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetések, nyilvántartások, stb. a kiadóhivatalokban fogadtatnak el.

A magyar közmívelődési egyesület.

Orbai-szék, jan. 26.

Egy magyar közmívelődési egyesület létrehozatala céljából közelebből Kolozsvárt üdvös mozgalom indult meg, mely az egész erdélyi magyarságot egy testté akarja alakítani.

Az eszmét annak idejében Bartha Miklós országgyűlési képviselő penditette meg lapjában, az „Ellenzék”-ben, miért is nem kétszáz helyen köszönetet nyilvánítni. Fogadja elismerésünket, a mivel mi, székely testvéreink, viszonzásul adózhatunk.

Az eszme nem hagyta nyugodni az illető köröket, Kolozsvár derék polgárait, kik felfogták ezen, Erdély magyarságának speciális és elkerülhetlen érdekeit megvédő egyesület horderejének nagyságát.

Elapok mult számában egész terjedelmében közöltük a kiküldött alapszabálykészítő bizottság felhívását, melyet az az erdélyi törvényhatósági, megyei és városi hivatalnokokhoz s általában Erdély magyarságának értelmiségéhez intézett.

Ajánljuk e felhívást nemcsak olvasóink, hanem első sorban Háromszék-megyetörvényhatóságának megyei tisztikara, K.-Vásárhely és S.-Szentgyörgy városok intéző körei s falusi tehetősebb és értelmesebb gazdáink figyelmébe is. Felhívjuk rá különösen lelkészeink és néptanítóink figyelmét, kik befolyásuk-

kal sokat tehetnek e részben, ne késse-nek polgártársainkat buzdítani, serkenteni és figyelmeztetni arra, hogy itt nem egyébről, mint fajunknak birtokában, népben és nyelvben való megmentéséről és megtartásáról van szó, tehát szövetkezzenek.

Nem tudjuk, talál-e követőkre e felhívás megyénkben. Hisz Háromszék ró-náin már annyi szó hangzott el, mely figyelemre nem méltatott, hogy most — miután a kezdeményezés terén hitünk megrendült — alig mertünk ismételtentollat ragadni.

Pedig nem mondhatjuk, hogy Háromszék-megye népe minden felvetett eszménél támogatója nem lenne a kezdeményezésnek. Csak az a baj, hogy azok, kik hivatalba volnának a mozgalom megindítására, semmit sem tesznek ez irányban. Hisz bizonyítja a „Háromszék-megyei gazdák hitelszövetkezete” is, hogy csak indítványozni, a mozgalom élére állani kell és kész a siker.

Rég hangsúlyoztuk egy gazdasági egyesület felállításának szükségességét megyénkben; nincs senki, a ki tényleg a kezdeményezés terére lépjen és a megalkatást keresztülvigye; pedig tudjuk jól, hogy megyénk lakói különbség nélkül jöbállanak a gazdasági egyesületbe. Ez nagyon fájdalmas helyzet a háromszéki gazdára nézve. Sajnos dolog volna, hogy ez a megye, a mely ezelőtt csaknem egy évtizeddel Erdély elsőrendű kulturmegyéi közé tartozott, ma utolsó legyen, dacára annak, hogy lakossága

csaknem egészen tiszta és életrevaló magyarságból áll.

Most egy egész hazarészünkre kiterjedő egyesület megalakítására, buzgó támogatására vagyunk felhíva, melyben már tiszta magyarságunknál fogva is fáklyavivők kellene hogy legyünk.

Ha tehát nem lesz hatóság megyénkben, mely a kezdeményezés terére lépjen: miután ugy is lesz illetékes helyen intéző, lépünk fel magunk.

Üljünk mi magyarok szilárdan e haza földjén, a miénk marad Magyarország s nem bukik el a magyar!

B.

Országgyűlés. A képviselőház a mult csütörtökön folytatta a közoktatási költségvetés általános tárgyalását. Ezen ülés legkiválóbb pontját Ugron Gábornak — Jókai szavai szerint — „költői és filozófiai szépségekben gazdag, nagyszabású” beszéde képezte, mely-lyel a katolikus autonomia iránt beadott határozati javaslatát indokolta. Ugron határozati javaslata így hangzik: „Tekintettel arra, hogy a katolikusok egyházi ügyeikben önkormányzati joguktól meg vannak fosztva; tekintettel arra, hogy az állam és egyház közti viszonyok rendezetlensége következtében alkotmányellenes irányzatok kezdenek felszínre kerülni: a képviselőház utasítja a vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy az állam és katolikus egyház közti viszonyok autonómia alapján leendő rendezése iránt a szükséges lépéseket tegye meg.” Beszélt még ez ülésen Jókai, Kiss Albert, Rostaházy Kálmán és Komlóssy Ferencz. — Pénteken Bessenyei Ernő szólalt fel először, a tanítók sorsának enyhítése céljára.

resztység földi ellenségét jelezze, tur-bánt visel. A keleti oldalon két női alak tárogatót fuva, az egyik mint a had, a más pedig olajfa-ággal, mint a béke hirdetője.

A diadalmi jelek az oldal bejáratok felett, valamint a diszsisakok a földszinti ablakok körül, győzelmet és triumphust hirdetnek. Az épület északi oldala a legegyszerűbb. Az épület közepén levő udvar boltozatos ablaka huszonkét haldokló harezos fejével van ékítve. A győzelmi csoportozatok mellett a háboru borzalmait, a halált és pusztulást mutatják. A kapuk bolt ékei — hogy a borzadály képét mintegy kibékítsék — a hősöknek szentelt cserkoszorúval, a hűség és hazaszeretet jelképével vannak díszítve, valamint az örök diadalmak palomájával.

E hatalmas építkezés történetével magok a németek sincsenek tisztában, s az előttem levő hivatalos „Wegweiser durch die Sammlungen des Königlichen Zeughauses” csak annyit mond, 1695-ben tette alapkövét III. Friedrich brandenburgi választófejedelem. Az építési terv kivételét Nering építőmester vitte keresztül, a ki azonban még ugyanezen évben meghalt. Nering halála után Grünberg Márton folytatta. Ez működött 1698-ig, mikor helyére Schlüter lépett. Schlüter azonban

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábas garmond sorért vagy annak térfogatáért 4 kr., s minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő hirdetményt a kiadóhivatal árkedvezményben részesít.

A „Nyilvántartás” rovatban közlendő cikkek soronként 10 kr. díjért közöltenek.

A „Székelyföld” tárczája.

A hársfák alatt.

— A berlini királyi Arsenal. —

Az „Unter den Linden” ékes palotái között, milyenek a császári lak, a koronaörökös palaisja, a tudományegyetem, a különböző minisztériumok, a gyönyörű követségi paloták, nyilvános középületek stb. első helyen áll a királyi Arsenal az egyetem jobb-felőli oldalán, a koronaörökös palaisjával szemben, északnyugotra a Schlossbrückétől. Az épület maga áll egy földszintből, egy emeletből, mindkettő arányosan három hajóra osztva fel. Mindkét emelet, kereszt-kötések által megerősítve, melyek hatalmas négyszögű oszlopokon nyugosznak. A három hajó nem egyenlő nagyságú. A közép hajó csak $\frac{3}{4}$ olyan széles, mint az oldal-hajók. A közép hajó boltozata félkörívet képez, míg a szélsők — egyenlő magasságban, de nagyobb ivhural — ellipszist. Az egészet alól körülfutó talpazat sziklaköböl van kifaragva.

A homlokparkány mellső falát körben díszítik részben emberi alakok, részben védőmű csoportozatok. A közép épület a homlok-fal sikkjával képezik a földszinten a főbejáratot, e felett az építő bronzból kiöntött mell-

képe, III. Friedrich választófejedelem, azután I. Friedrich király s végül egy latin felírás, mely szabadon lefordítva így hangzik: „A hősök buzdításával, az ellenség elrémítésével, népének s szövetségeseinek védelmére építtette I. Friedrich, a poroszok diadalmos és győzhetetlen királya, ezen fegyvertárat, hadi eszközök rakhelyét, valamint a hadi zászmányok és diadalmi jelek gyűjteményének 1706-ban”. A homlokzaton Minerva hatalmas alakja van kiábrázolva, a mint egy éberül figyelő gyermeket oktat, míg a másik saját művészi gyakorlataival foglalatokodik. A homlok-fal déli oldalán más két figura: keletfelől Mars, nyugotfelől Bellona. Négy női figura, melyek a főbejárat mellett állanak, a hadászathoz szükséges tudományokat érzékelik, mint a melyek a tüzetudomány, számtan, mértan és végül erőműtan.

Nem messze a nyugati oldaltól, az u. n. „gesztenye erdő”-ben, terjed a „köz-sáncz” (Zwischenwall). Két sas vigyáz mindkét oldalon éberül a távolba, az egyik a választófejedelmi sapkával, a más a királyi koronával díszítve. Az oldal bejáratok felett fegyvercsoportozatok és lelánczolt hadi foglyok találhatók, utóbbiak egyike, hogy a ke-

ugyanakkor a Schloss*) építésével volt elfoglalva, s így gátolva volt a munka folytatásában. De Bodt János végezte be végre teljesen 1700-ban.

A ház teljes beruházása fegyverekkel 1730-ban valósítottatott. A szabadság harc után részben szertárnak használtatott. Végre a jelenben először Vilmos császár, a poroszok királya 1875-ben a fegyvergyűjtemény és éksztár kivételével, az épület többi részét porosz uralkodók szobraival és porosz hadvezérek mellszobraival töltötte meg, valamint falfestvényekkel, hogy mindezek jelezzék a porosz-brandenburgi történetet.

A földszint talpazata, valamint a négyszögű udvar is, gránit. Az emeletre vezető lépcsők mellett kitűnik két római harezos alakja római öltözetben, a falakon egymással szemben. A padozaton, szemben a déli szárnyal, egy szélrózsa látható az építő-művészet jelképeivel és a felirással: „Épült 1965—1730. Javítottatott 1877—1880.” Négy keresztpontjánál a négy elem rajzaival: tűz, víz, levegő és föld.

A boltozat díszítményeit képezik a nyugati oldalon a Hohenzollern-ház és a nürn-

*) Egy más alkalommal, mikor már teljesen megismerhettük, erre is ráértünk. Egyike Európa legnagyobb széri épületeinek.

nak, de opportunitásból ellene szavaz. Irányi Dániel és Ugron Gábor zárbeszédei s Trefort miniszter felszólalása után következett a szavazás, mely szerint a költségvetés általánosságban elfogadtatott, az Irányi és Ugron javaslatai pedig elvetettek.

*

A hazai ipar pártolása tárgyában Trefort Ágoston vállas- és közoktatásiügyi miniszter a vezetése alatti minisztérium ügyosztályaihoz a következő rendeletet intézte: „A hazánkban létező gazdasági válságnak tagadhatatlanul egyik főoka az ipar fejletlenségében, illetve a fejlettebb iparágaknál is észlelhető pangásban rejlik, mert ezek akadályozzák, hogy a mezőgazdasági tényezők hatványát s megtámasztást nyerjék az ipariak pótlójaként s az ipar virágzása a mezőgazdaságra és kereskedelemre is lendítőleg hasson. A válság ez okának megszüntetésére vagy legalább enyhítésére hathat minden egyes, ha fölismerve a helyzetet, szakít azon, gyakran csak előítéletlen s félszeg megszokáson alapuló gyakorlattal, mely szerint a szükségelt iparcikket még mindig nagy részben — s pedig oly részben is, a hol a hazai termelés minden jogát igényel kielégíthet — külföldről szerezzük be. Ha pedig egyszer e szokással szakítottunk és a hazai ipartermékeknek bár csak ott is, hol valóban kiállják a versenyt, elsőbbséget adunk a külföldiekkel szemben, egyes esetekben látszólag keveset, de valójában s összeségében végtelenül sokat tettünk iparunk felvirágoztatására. E szempontból első sorban a kormány s a hatóságok feladata nemcsak figyelmeztetni s buzdítani, de példát is adni a közönségnek. Felhívom ennél fogva a keb. ügyosztályt, hogy haladéktalanul terjessze elem egy oly értelmű rendelet tervezetét, a mely a hatásköre alá tartozó összes tanügyi hatóságokat, intézeti igazgatóságokat, közalapítványi főtitkségeket stb. oda utasítja, hogy úgy magukra nézve szoros köteleességüknek ismerjék, mint alárendeltjeiktől megköveteljük s őket e részben ellenőrizzék, hogy a hivatali, oktatási, gazdasági célokra szolgáló összes iparcikket, a mennyiben azok t. i. Magyarországon beszerezhetők, ne csak a hazában, de valóban hazai készítményekből szerezzék be. Elvárom, hogy a fentebb megjelölt hatóságok e részben ama buzgalmat fogják kifejteni, melyet a cél fontossága s a helyzet kemolysága megkövetel. Budapest, 1885. jan. 22. Trefort s. k.”

*

Az új ipartörvény 50. §-a ellen, mely idegen községekben iparosoknak megtiltja árucikkekkel a hetivásárok látogatását, Torda város iparosai felirattal a minisztériumhoz. M. Lúdas, Felvincz, Maro-Ujvár mezővárosok s az egész vidék szükségleteit csaknem kizárólag Torda iparosai látják el, s ha a törvény említett szabványa jogerőre jutna a gyakorlatban, ebből nemcsak az iparosokra, de magára az említett vidék adózó lakosságára is igen érezhető hátrányok nehezednének.

bergi vágrófok fegyverei, a délkeleti oldalon a választófejedelmi fegyver, délfelől egy mező négy választófejedelmi sapkával, délnyugoton a királyi korona és nyugoton a cimerpaizs a porosz királyi sassal. A boltozatok díszítése a különböző hadi emlékek elő- és háttérét mutatja a szabadságharc óta.

A mi az egyes gyűjteményeket illeti, három osztályba vannak osztva: I. Ágyugyűjtemény. II. Mérnöki dolgok és domborúvek. III. Fegyvertár. Az első magában foglalja a francziáktól, osztrákoktól, lengyelektől, dánoktól stb. elfoglalt ágyukat; a második az újabb hadtudomány haladását mutatja, s az egyes csaták domborképeit billard alakú nagy asztalokon; a harmadik meg a különböző korok és nemzetek fegyvereit tartalmazza a második emeleten, míg a más kettő a földszintet foglalja el. A gyűjteménynek egyik nevezetességét képezik a zászlók, melyeket a különböző csatákban vagy a poroszok hordoztak, vagy az ellenségtől foglaltak el.

Az egyes tárgyak arányosan csoportosítva, idő szerint vannak rendezve, s magukban foglalják a 14-ik század végétől 1880-ig ter-

Hadkötelesek visszatérése Romániából. A Romániába távozott hadköteles szökevények büntetlen visszatérhetése tárgyában kibocsátott legfelsőbb elhatározásnak Foga ras megyében kedvező eredményét tapasztalja a hatóság, mert annak kihirdetése óta már igen számosan tértek vissza Romániából, a mi kívánatos és teszi, hogy a visszatérhetés határ-ideje meghosszabbítsák.

K.-Vásárhely, 1885. jan. 27.)*

Folyó évi január hó 25-én tartatott meg az ipariskola javára rendezett iparos-bál, a nélkül, hogy abban egyetlen egy önálló iparos mester is részt vett volna. Szomorú igazság, megdöbbentő valóság s az iparos osztály értelmi színvonalának megdöbbentő szegénységi bizonyítványa. Már maga ama cél, melyért e bál rendeztetett, megkövetelte volna, hogy az iparos osztály lelkesüljön s megragadja az alkalmat, hogy önmagáért s az iparos osztály jövő nemzedékének jóllétéért tette buzduljon; s annál elszomorítóbb ama kvalifikálhatatlan közöny, ama — mondhatni — ellenszenv, mely az iparos mesterek részéről e bállal szemben tanúsított.

Még az ipartársulatok elnökei — tisztelet, ha ugyan van, a kivételnek — annyira sem mentek, hogy a meghívókat a maga idejében az ipariskola felügyelő bizottsága által választott rendező bizottság kérésére bár iparos tanulókat által elhordoztatták volna; s ha az ipariskola tanítótestülete és gondnoka felülfizetésekkel a költségeket ki nem eszközik, a bál teljesen megbukott volna; így nem bukott meg, 25—30 frt tiszta jövedelme még megmaradt. E bál, melyben csak mesterlegények és polgárleányok — s ezek is egy kivételével anya nélkül — voltak, hű tükröz az iparosság gondolkodásának.

A panasz általános, hallani igen gyakran lehet, hogy az iparos osztályt lenézik. Én édes Istenem! hát lehet ez másképpen? Hiszen hogy tisztelje más, ha maga-magát sem tiszteli; ha azon bál, a melyben olcsón, fesztelenül, de mégis tiszteletteljesen és büszkén mulathatna, számba se veszi, s abban részt venni szégyen! Szomorú jele ez az időnek, de fényes tanúsága a mindinkább harapózó s végre is az iparosság szinylődését feltartóztathatatlanul előidéző rangkórnak. Ma, ha valaki egy pár ezer forinttal gazdagabb iparos társánál, ennek időtöltésében részt nem vesz, mert azon balga hitben ringatja magát, hogy ő különb lett a gazdagság által. Az iparos a hivatalnokkal, ez a nagyságos urral, a nagyságos ur a báróval s így

*) A beküldő iránt való szívessegből közöljük ugyan e cikket, azonban mi a magunk részéről egyáltalában nem osztjuk ciklikró nevezetét, mert nem tartjuk hibásnak, ha valaki bába nem megy. Valamint nem érny, ha valaki bába megy, úgy nem is hiba, ha elmarad. Mindenesetre kíváncsiok lett volna, ha az iparos-bál nagyobb látogatottságnak örvén s ezáltal a szép cél előmozdított; azonban, hogy e bál, mint sok más, megbukott, ezért a polgárságot vádolni nem lehet.

Szerk.

jedő időköz, s így a harcászat fejlődéséről egy áttekinthető képet nyújtanak. Kovácsolt ágyúcsövek, több lövetű ágyúk a XV. századból. A XVI. századból az ágyú-öntés remek és szép példányai, jellemző latin feliratokkal. A harmincz éves háború korából szintén meglehetősen számmal. A svéd király Gusztáv Adolf találmánya az u. n. „lederne Kanone”.

A XVIII. századból már osztrák ágyúk is találhatók 1731. 1733. és 1740-ik évekből. Igen szép az u. n. „Schuvaloff-ágyú” Nagy Péter orosz császár idejéből. Bombák, kartások, mozsár-ágyúk, zászlók feles számmal. A XIX. század leggazdagabbán van képviselve, különösen franczia ágyú annyi van, hogy azt hinné az ember, egy sínes több Franciaországban. Nagy négyszögű széles udvar s az északi szárny csaknem mind franczia ágyúkkal van megtöltve. A Napoleon-féle hadjáratot le lehet olvasni egészen, mint egy írott könyvből. 1866-ból két osztrák vontatós ágyú. Azt mondhatjuk mégis, hogy leggazdagabb a gyűjtemény az 1870—71. évekből.

A második gyűjteményben vannak: pionier-szerszámok, porosz és meghódított

tovább, akar társalogni, s ez eljárás, e felfelé való kapaszkodás még kirívóbbá teszi a kasztrendszer válaszfalait.

Nem a gazdagsággal; az igazi miveltséggel, az értelmességgel kell, tisztelt iparos urak, helyet kivívni a társadalomban. Nem a fényes bállok felé kell vonzódni, hanem meg kell mutatni, be kell bizonyítani, hogy kevesebb fényűzéssel is lehet oly mulatságot rendezni, melyben a legmiveltőbb egyén is szórakozást találjon. De nem ily eljárással; ha az iparosok lenézik az iparos-bált, ne kívánják, hogy azt vagy őket más respektálja. A hogy a honvéd őrnagy díszes állása, fényes katonai rangja és magas miveltsége daczára az iparos-bálban — habár kevés időre is — megjelent, úgy önk is, iparos polgártársak, saját báljukban talán minden szégyen nélkül megjelenhettek volna.

Általában hangsúlyoznunk kell ama szomorú igazságot, hogy az iparos osztály a maga érdekét sem átlátja, sem felfogni, sem felkarolni nem képes. Nagyobb részint olyan vezérszavak után járul, melyek, mint a lidércz-fény, posványba vezetnek.

Uram! ne igyekezzenek jellegüket levetkőzni, hanem büszkén nevezze mindenik magát iparosnak, s tartsa legszentebb céljait egyikének, ez osztály értelmi és anyagi emelését előmozdítani. Mulatságaikat ne lenézni, hanem oly díszes körre igyekezzenek emelni, melyben a 100 ezer forinttal rendelkező iparos ép oly büszkeségének tartsa jelen lehetni, mint a vagyonban szegény, de értelemben és nemes gondolkodásban gazdag. Ha jövőre így gondolkoznak és így is járnak el: akkor bizonyára kedvezőbb bál tudósítást fog írni az iparos-bálról

Dorong.

Váltójogi ügyek.

I.

Kelet után négy hó múlva, mint fizetési idő a váltón.

A szegedi kir. törvényszék, mint váltóbíró, Tóth János ügyvéd által képviselt B. Lajos felperesnek Dr. Reisener Lajos ügyvéd által védett S. Lajos alperes elleni 150 frt iránti váltóperében következő ítéletet hozott:

Az 1883. évi július 23-án 9706—83. sz. a. hozott sommás végzés hatályon kívül helyeztetik s a sommás váltókereset első példánya felperesnek visszaadtni rendeltetik, stb.

Indokok: A kereset alapját képező váltón a fizetési határidő azon kifejezéssel: „kelet után négy hónap múlva” határozottan megjelölve nem lévén, s ekként a váltótörvény 3. §-ában felsorolt lényeges kellékek egyikét nélkülözvén, tekintve, hogy a v. t. 6. §-a értelmében oly okirattól, melyen a váltó lényeges kellékeinek valamelyike hiányzik, váltójogi kötelezettség nem származik, az tehát váltó-eljárás alapjául sem szolgálhat, stb.

erőségek kulcsai, becses festmények, számtalan megerősített vár domborképe, ott van Königrätz is! lovas szekerek s más a harcászathoz tartozó tárgyak, valamint nem hiányoznak hadihajók sem. Az oszlopok és falak gazdagon feldíszítve zászlókkal, hadi eszközökkel és fegyverekkel. A zászlók jó részt franczia eredetűek.

A harmadik gyűjtemény lényegileg három részre oszlik: I. kelet, II. nyugati-bírói fegyverek és III. tűz- és kézi fegyverek mintái. A tárgyak épen mint az elsőben, idő szerint rendezve eredetük szerint, a keletbírói fegyverek kivételével, mint a melyeknek e század elejétől fogva történt kevés alakulásuk nem engedte meg ezt.

Az első csoportban levő török, persa, arab és déli kaukázusi fegyverek felirásokkal vannak ellátva, rendszeren a Koránból, a melyek többnyire arannyal és ezüsttel vannak kicizírozva. Az indiai, kínai és japáni fegyverek ritkán vannak felirattal ellátva, hanem annál inkább kitűnnek fényes kiállításuk által. A második csoportban a legrégibb európai népek és nemzetek fegyverei, egyéb hadi eszközei egészen a jelen időig fokozatos fejlődési egymásutánban; századok

A budapesti kir. itélő tábla: Az első bíróság ítélete, helyesebben végzése megváltoztatatik, a kir. törvényszéknek ezen perre váltóbírói hatásköre megállapítottatik és a kir. törvényszék utasítatik, hogy... az ügy érdemére vonatkozó... ítéletet hozzon, stb.

Mert a kereset alapját képező A. alatt csatolt okiratban a fizetési idő meghatározására használt „kelet után négy hónap múlva” kifejezés határozott, miután a fizetési idő a váltótörvény 32. §. 2. pontjához képest ezen okirat kiállítás napjától vagyis 1881. december 30. napjától számított négy hónapnak azon napjára esik, mely elnevezésével vagy számánál fogva a kiállítás napjának megfelel; jelen esetben tehát a fizetési idő 1882. 30-a lévén, a kereset alapját képező okirat bir a váltónak az 1876. XXVII. t. cz. 3. §. 4. pontjában előírt, hiányzóknak állított lényeges kellékeivel is, stb.

A m. kir. Curia: A budapesti kir. itélő tábla végzése indokaiból helybenhagyatik, stb. (1884. október 21. 906. sz. a.)

II.

Hat hó múlva, mint fizetési határidő.

A m. kir. Curia: (Hollaky Imre ügyvéd által képviselt M. Antalnak Kapeza Gyula által védett W. Gusztáv elleni 800 frt váltótőke és jár. iránti váltóperében, melyben a dévai kir. törvényszék és a marosvásárhelyi kir. itélő tábla alperest a kereset értelmében elmarasztalta) mindkét alsóbb bírósági ítéletet, az ezeket megelőző eljárással együtt hivatalból megsemmisítette és a keresetlevelet felperesnek visszaadtni rendelte.

Indokok: A váltón a fizetés határidejének határozottnak és mindenki előtt kétségen kívül állónak kell lenni, azonban a kereseti váltón levő „hat hónap múlva” szavakkal kifejezett lejárat kétséget hagy fenn az iránt, vajjon a váltó fizetési ideje a keletől vagy a bemutatástól számítandó-e: ennél fogva ezen okirat határozatlanságánál fogva a v. t. 3. §. 4. pontjában körülírt egyik lényeges kellék hiányozván, az a v. t. 5. §-ához képest váltójogi kötelezettséget meg nem állapít és így az arra állapított váltókereset a váltó-eljárás rendelet 6. §-a értelmében már az eljáró első bíróság által hivatalból vizs szautasítandó lett volna.

Mindezeknél fogva, stb. (1884. szeptember 3. 372. sz. a.)

III.

A kibocsájtó hozzájárulása nélkül a váltóra újolag vezetett telepítési nyilatkozat a kibocsájtó kötelezőnek el nem ismerhető.

A komáromi kir. törvényszék, mint váltóbíró, Csepri Dani ügyvéd által képviselt komáromi első takarékpénztár részvénytársaság felperesnek Dr. Zipser Náthán ügyvéd által védett F. Móricz és nem védekező A. Isidor alperesek elleni 500 frt váltó-összeg és járuléka iránti perében következőleg ítélt:

szerint csoportosítva. Igen érdekesek a régi görög és római s meg a középkori hadi szerzők csoportjai.

Poroszország a jelenben Európa leghatalmasabb katonai állama. Azt hiszem, nem végeztem haszontalan munkát, míg e leghatalmasabb ország védő műszereit — habár csak egy futólagosan is — áttanulmányoztam. Különben is az Arsenal az egyetem tözsom szedságában lévén, épen utamba esett, s nem kellett valami nagy kerülő utat tegyek érte.

A sok ágyú meg sem íjseztett, hiszen a hazámiai szívében élő erős hazaszeretet, ősi erő és ősi erény e sok öldöklő ércz és vas láttára is, azon édes reményre jogosít, hogy kovácsolják bár idegen nemzetek fegyverekké a hegyek minden érczeit, nem engedi Isten, hogy mi is elveszünk, s a magyar hazaszeretet mindig meg fogja védeni azt a maroknyi földet, melyet Magyarországnak neveznek!

Berlin, 1885. január 21.

Csekme Ferencz.

Az 1884. évi január 8-án 81. sz. a. kelt sommás végzés hatályának fentartása mellet tartozik E. Mór a Szerdahelyen 1883. évi január 14-én 500 frtról kiállított váltó alapján, mint kibocsájtó forgató a kereseti 500 frt váltó-összeget . . . felperesnek megfizetni, stb.

Indokok: Az 1884. évi 81. számú keresetel beperesített váltón levő kibocsájtói és forgatói aláírásra nézve a foganatosított szakértői bizonyítással kétséget kizárólag bizonyítva van, hogy mindkét aláírás F. Mórnak sajátkezű aláírása, mely körülménnyel a kifogások során ezen alperes által előadott, de nem igazolt védelem valótlansága is bizonyítva van.

Mint hogy az óvás körüli eljárás szabályossága ellen emelt alperesi kifogás sem állhat fenn, mert a felperes kérelmére s a telep helyén eszközölt óvás a váltótörvény kívánalmainak megfelel, kifogás, mint teljesen alap nélküli elutasítandó s a szabályos váltón alapuló sommás végzés joghatályában fentartandó volt, stb.

A budapesti kir. ítélő tábla: A kir. törvényszék ítélete . . . megváltoztattatik, az 1884. január 8-án 81. sz. a. hozott sommás végzésnek F. Mór irányában hatályon kívül helyezése mellett felperes keresetével elutasítatik, stb.

Indokok: A fizetés hiánya miatt a kibocsájtó és a forgatók ellen érvényesíthető visszkereset fentartására a váltótörv. 41. §-ában szükségesnek jelzett eselekmény joghatálya attól függ, vajjon a váltónak fizetés végett bemutatása és az óvás felvétele a törvényben előírt módon eszközöltetett-e?

Alperes felperes felléphetési jogát a B. alatti óvás hiányai miatt kifogásolván, első sorban ezen kifogás volt bírálatt tárgyává teendő.

A váltótörvény 99. §-a szerint az óvásnak magában kell foglalnia a váltónak vagy a másolatnak és minden rajta levő hátiratnak és megjegyzésnek hű mását (99. §. 1. pont); az óvatolt személyhez intézett felszólítást, ennek válaszát vagy annak megjegyzését, hogy nem válaszolt, vagy feltalálható nem volt. (99. §. 1. pont).

Az A. alatti váltónak a B. alatti óvára vezetett másolattal egybeazonosításból kitűnik, hogy ez utóbbiban azon forgatmány, mely által F. Mór az óvatolt S. Sámuelre forgatta, elő nem fordul, a váltó-másolat szerint S. Sámuelre a váltó nem forgattott, s ennek folytán alperesnek azon kifogása, hogy felperes takarékpénztár a kereseti váltónak nem tulajdonosa, a váltó-másolat alapján igazoltnak látszik; az óvás szövegéből pedig azon személy neve, kinek a váltó fizetés végett bemutatva lett, ki nem tűnik, részvénytársasághoz telepített váltó alapján felvett óvás azonban csak akkor érvényes, ha a fizetésre felszólítás a társaság jogi képviselőségéhez intéztetett, vagy az óvásban kitétetik, hogy a képviselőre jogosított egyén a társaság székhelyén feltalálható nem volt.

Tekintve már most, hogy oly óvás, mely alaki hiányainál fogva a váltókötelezettnak megtevését eredményezi, másrészt, mely maga a jogi személy, nem pedig ennek törvényszerinti képviselőségéhez intézett felhívást tartalmaz, a váltótörvény 99. §-ában körülírt kellekkel nem bír és így a kibocsátó és forgató elleni visszkereset fentartására nem alkalmas, stb.

A m. kir. Curia: A másodbírósg ítélete azért hagyatik helyben, mert alperesi kifogásokban foglalt azon állítást, hogy alperes, mint kibocsájtó, a kereseti váltót nem telepítette, illetve az azon foglalt telepítési nyilatkozatot a váltóra nem vezette, felperes választatában hallgatag beismerte, s ezért ezen állítás a pts. 159. §-a szerint ellenében bebizonyítottnak tekintendő. Miből az következik, hogy a kibocsájtó hozzájárulása nélkül a váltóra utólag reá vezetett azon telepítési nyilatkozat a kibocsájtóra kötelezőnek el nem ismerhető, s az elfogadó lakhelyének mellőzésével csupán a felperesi takarékpénztár üzleti helyiségében, mint telephelyen felvett óvás, a kibocsájtó elleni visszkeresetnek fentartása elégtelen volt, stb. — (1884. október 21. 906. sz.)

Különlélek.

— **Rudolf trónörökös** kegyelmesen megengedte, hogy a kőzdivásárhelyi kórház a „Rudolf kórház” nevet felvehesse.

— A **csikmegyei polgári leányiskola** és szövetségi tannühelyben a folyó évi budapesti országos kiállításra készült, valamint a helyi nőiparbizottság által gyűjtött tárgyak folyó hó 30-án d. e. 8 órától d. u. 1 óráig az intézetben kiállítatnak, miről a közönséget oly megjegyzéssel értesítjük és hívjuk fel annak megtekintésére, miszerint Csikmegyéből még eddig soha oly sok meglepő szép, izléses, értékes és fényes kiállítású munka ki nem került s meg vagyunk győződve, hogy majd ottan a kiállításon is Csikmegye házi ipara a megérdemelt elismerésben és kitüntetésben fog részesíttetni.

— **Hatolykai Pósa János** ny. cs. kir. őrnagy temetése nagy pompával ment végbe f. hó 24-én Peselneken. A gyászszertartást Bálint Károly apát-kanonok ur végezte fényes segédlettel. Az érdemekben megőszült jeles hazafi végtszesség-tételére összesereglett Seps, Orbai és Kézdi minden notabilitása. Kézdi-Vásárhelyről jelen volt a honvéd tisztikar, kir. törvényszék, tanács, a kereskedők, a tanítói kör megbízottjai. Az „Erzsébet” árva-leány-nevelő intézet növendékei egyik magas pártfogójukat veszítvén el az elhunytban, szintén képviselve voltak a temetésen, és zászlókkal kísérték ki az örök nyugalom helyére. Ha elfedettek is a drága porok s megmerevedtek a segélyt osztó kezek, de áldott emléke örökké élni fog szeretetei és tisztelői között.

— A **kovásznai kaszinó-bál**. Az idei farsang első elite-bálja, a kovásznai kaszinó-bál, folyó hó 22-én tartatott meg. Még a régi időben is híres bálók voltak Kovásznán, közelebről pedig 5 év óta mindig oly fényesek és sikerültek, hogy akármelyik városnak díszére váltak volna. Ez az egyik legzárkóbb bál a megyében; a vidéki intelligens elemek itt szoktak találkát adni egymásnak. Az idei bál is, az eddigiekhöz méltóan, fényesen sikerült. Nem volt tulnépes, de disztigvált. elegáns közönség gyűlt össze; kivétel nélkül mind csinos, szebbnél szebb toillettek voltak láthatók. 9 órakor rázendült a lassu csárdás; a fiatalok fesztelenül, kitűnő kedéllyel igyekezett felhasználni minden percet; a bájos táncosnők — tudom — nem fognak apprehendálni, mert azoknak a piezi lábának csakugyan kijutott a tánc. Az egész bál oly kedves kis képet nyújtott, hogy bizony csak élvezet volt benne lenni. Reggeli 4 óra után a jelen voltak egy kedélyes est kedves emlékeivel szétoszlottak. — Jelen voltak: Bartha Ferenczné, Bogdán Imréné, Bíró Gyuláné, Damokos Ákosné, Deák Domokosné, id. Deák Károlyné, Gál Zsigmondné, Gazda Györgyné, Gödri Ferenczné, Horváth Ignáczné, Jancsó Györgyné, Kőnczei Miklósné, Pásztohy Tiborné, Réz Farkasné, Szacsavay Imréné, Vajna Albertné, Vajna Gergelyné, Vajna Istvánné; Bartha Ilona, Bartha Janka, Bartha Juliska, Bogdán Gizella, Czeidler Jusztin, Deák Klára, Gál Mariska, Gödri Ilona, Horváth Mari, Inceze Vilma, Jancsó Anna, Jancsó Mariska, Kovács Laura és Lujza, Réz Gizella, Vajna Ilona, Vajna Katika.

— Az **iparos-dalárda bálja** Kovásznán. Folyó hó 24-én az iparos-dalárda sikerült, csinos bált rendezett zágoni Álbu Andrásné urasszony védnöksége alatt. Kovászna és a vidék módos iparos-osztálya nagy számmal jelent meg. A házi asszony félkilenc órakor érkezett meg. Az iparos-dalárda elnöke Thamó Károly ur csinos kis beszéddel üdvözölve a háziasszonyt, a dalárda által készítettett igen csinos csokor átnyújtása után a Rákóczi-induló mellett a számára készített díszes emelvényhez vezette. Az iparos fiatal-ság csakugyan megadja a módját a táncznak; nem parádéból, hanem érzéssel tánczolnak, persze ki-ki a magával. Szünet alatt a dalárda egy néhány jó dalt énekelt; megtapsolták hatalmasan, s engedve a közhajnak, a programot kénytelenek voltak megfejezni egy pár jó nótával. Thamó Károly ur szakszerű vezetése mellett meglepő sokra haladt az iparos-dalárda.

— **Özv. Lakatos Jánosné**, a csikmegyei polgári leányiskola érdemes igazgatóját, nagy

csapás érte. Fivére Borszéki Pintye József kolozsvári kir. törvényszéki bíró folyó hó 17-kén elhalt; miről a következő gyászjelentést tettük:

„Alólírtak fájó szívvel szomorúan jelentik, hogy a forrón szeretett jó férj, pótolhatlan édes atya, hű testvér, nagybátya és rokon Borszéki Pintye József kolozsvári kir. törvényszéki bíró folyó évi január hó 16-án délután 5 órakor munkás és fáradhatlan életének 54-ik és bolgog házassága 18-ik évében, hosszas szenvedés s a halotti szentségek felvétele után megszünt élni. Hült tetemei f. évi jan. hó 18-án d. u. 3 órakor fog-nak belmagyarutczai 25. sz. lakásáról, a róm. kath. vallás szertartásai szerint, a köztemetőbe örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat f. évi január hó 19-én reggeli 10 órakor fog a plebániai templomban az Egek Urának bemutatni. Mely végtszetelekre az elhunytak rokonai, barátai és jó ismerői szomorúan meghívotnak. Béke porán, áldás emléken! Kolozsvárt, 1885. január 17. Nagykasznai Kászoni Katalin, mint az elhunytak neje. Borszéki Pintye Ákos, mint az elhunytak fia. Özv. Lakatos Jánosné, Borszéky Soma és neje Tölgyesi Vilma, Borszéky Károly és neje Pauer Róza, s gyermekeik Károly és Elvira, Borszéky Antal és neje Konkoly Thege Vilma, Dr. Ábrahám Béla és neje Marosán Izabella, Kászoni Luiza s férje Nagy Imre és gyermekeik, Kászoni Ilona s férje Lovétei Pálffy Ignác és gyermekeik, Eperjesi Lajos, mint az elhunytak testvérei, öcsese, sógorai.”

Vigasztalja az igen tisztelt igazgatónót azon tudat, hogy mindannyian melegen részt veszünk fájdalmában. Találjon főleg vigasztalást a vezetése alatti mintaszerű leányiskola és nevelde előhaladásában és virágzásában s azon köztisztlet-, becsülés- és elismerésben, melylyel neki általánosan adó-zunk.

— **Égés Kovásznán**. A mult napokban Deák Domokos nagybirtokosnak a kuriáján levő szalma-kazaljai közül a legnagyobbikat éjfél utáni 1 óra tájban valami rossz ember fölgyújtotta. Rettentő szélfúvás volt; isteni szerencse, hogy hamar észre lett véve s hogy az udvarban vizipuska volt, különben a falfalu össze-vissza ég.

— **Mukkerék*) Kovásznán**. Ném régebben egy mukker-kompánia járt Kovásznán. A község alsó és egészen félreeső részén béreltek lakást maguknak. Minden éjjel kirándultak a kovásznai hegyekre; valami varázserejű vasfüvet kutattak, de ez ideig eredménytelenül.

— **Pokol Sára ő nsga**. A kovásznai „Pokol-sár” fürdő nem vette tréfára a dolgot. Már két alkalommal borította el a piacot; hatalmas zúgással tört fölfelé s a patak vizét is úgy megtöltötte hamvas lével, hogy néhány napig a patak vize teljesen használhatatlanná vált. Most pár nap óta esendőbb lett, azonban tartanak tőle a kovásznaiak, nehogy úgy járjanak, mint Ischia.

— A **„Bukaresti Magyar Társulat”** — mint az előttünk fekvő mult évi értesítőből örömmel győződöttünk meg — dícséretre méltóan halad a kitűzött cél felé. Szini előadásokat, hangversenyeket s bálokat rendez, szegény tanulókat segélyben részesít. Négyévi fennállás után a társulat vagyona 48,908 frankot képvisel. Van olvasó- és temetkezési osztálya. Mihelyt a tőke utáni jövedelem engedi, a társulat az alapszabályok értelmében Bukarestben egy felekezet nélküli magyar iskolát fog alapítani. A társulat már eddig is tetemes áldozatokat hozott közművelődési célokra. Kitartást és sikert kívánunk működéséhez!

— **Huszár Adolf temetése** impozáns módon folyt le a mult pénteken Budapesten. Ott volt a főváros színe-java. Költők, írók, művészek, műbarátok nagy számban gyűltek össze, hogy leróják a kegyelet adóját Magyarországnak legnagyobb szobrásza iránt. A gyászszertartást a művész lakásán, ugyszintén a temetőben is, Klempa Pál terézvárosi prépost végezte. A sírnál a műcsarnok nevében Keleti Gusztáv mondott bucsu-beszédet. A mester tanítványai nevében, kik mélyen érzik nagy vesztéségüket, Kovács Géza művésznövendék megható szavakban bucsuzott el a nagy halottól.

— **Vas Gereben** hamvait Bécsből hazaszállította egy e célból alakult bizottság s va-

*) A mult században a pietistákat nevezték e gúnynéven, ezzel az álszentekedést akarván bennük gúnyolni. Szerk.

sárnap ünnepelesen helyezte el Budapesten a kerepesi temetőbe. A tősgyökeres magyar író hamvai, ki egy nagy kornak volt bátor és lelkes harczosa, tizenhét évig porladoztak idegen földben: Bécsben. Az ünnepeyen nagy és díszes közönség volt jelen. Este a rendező bizottság tagjai halotti tort ülték.

— A **kőzdivásárhelyi nőegylet** által folyó hó 31-én rendezendő jelmez-bál meghívójának közlése alkalmával egy sajtóhiba csuszott be lapunkba, t. i. a belépti személy-jegy 2 frtban lett tévesen szedve. Ezen hibát sietünk kijavítani, kijelentvén, hogy a személy-jegy 1 frt, család-jegy meg 3 frt.

— A **gyergyószentmiklósi polgári olvasó-kör** által folyó hó 17-én rendezett táncestély bevétele jegyekből 84 frt, felülfizetésekből 17 frt 50 kr, összesen 101 frt 50 kr volt; kiadás 80 frt 70 kr; maradt tiszta jövedelem 20 frt 80 kr.

— **Halálozás**. Gyergyóditrói Csibý Tamás polg. iskolai tanár folyó hó 20-án esti 10 órakor tüdővészben hosszas szenvedés után élete 28-ik évében meghalt.

— **Nyilvános köszönet**. A polgári olvasókörenek folyó hó 17-én saját pénztára javára rendezett táncestély alkalmával felülfizetni szívesek voltak: Csergő Venczel ur 3 frt, Lázár Menyhért, Laurenczi János, Plága Imre urak 2—2 frt, Stein Lajos, Roth Mihály, Ferenczy Károly plebános, Sáska Kájetán, Kiss Antal ezredes, Balázs Mihályné, Csergő Gyula (Ujfalu), Dendynk Rudolf urak 1—1 frt és Kovács Pál ur 50 kr volt; mely szíves adományukért fogadják a nyilvánosság terén is halás köszönetünket. Gyó.-Sztmiklóson, 1885. évi jan. 21. A rendező bizottság nevében: Csergő Venczel biz. elnök, Kritsa Konrád bizottsági jegyző.

— **Irtnoki állomást nyer** egy jól és helyesen irni tudó fiatal ember. Bővebben értesülhetni kiadói hivatalunkban Kézdi-Vásárhelyt.

— A **kőzdivásárhelyi takarékpénztár** 1884. decemberhavi forgalmi kimutatása. Bevételei: Betétekből 8698 frt 28 kr, váltó-leszámitolásból 117,970 frt, zálog-kölcsönökből 891 frt, kamatokból 4132 frt 10 kr, illetékekből 1096 frt 5 kr, kezelési költség számlán 80 frt 88 kr, visszleszámitolt váltók 23,605 jelzálog-kölcsön 34,275 frt, többek számláján 1000 frt, ügyészi költség számlán 55 frt 70 kr, vegyes államdíj számlán 1 frt 05 kr, pénztár-készlet 1884. december 1-én 6021 frt 84 kr; összesen 197,826 frt 90 kr. Kiadás: Betét-kifizetés 59 tételre 11,390 frt, betéti folyó kamat 6 frt 67 kr, befizetőkta 144,613 frt 85 kr, zálogkölcsönökre 691 frt, osztalék 24 frt, kezelési költség számlán 96 frt 90 kr, tisztí fizetésekre 608 frt 41 kr, visszleszámitolt váltók 125 frt 08 kr, jelzálog-kölcsönökre 34,560 frt, többek számláján 1000 frt, ügyészi költség számlán 6 frt 20 kr, visszváltókamat számlán 950 frt 49 kr, 6 százalék megtérített kamat számlán 4 frt 55 kr, vegyes államdíj számlán 2 frt 67 kr, jutalék számlán 10 frt, posta- és bélyegdíj-számlán 22 frt 57 kr, pénztár-maradvány 1884. december 31-kén 3714 frt 51 kr; összesen 197,826 frt 90 kr. Kézdi-Vásárhelyt, 1885. január hó 1-én. Bányay Ferencz könyvelő. Benkő Gyula könyvelő.

32-ik közlemény

a br. Szentkeresztly Stephanie kezdeményezése folytán felállított Kézdi-Vásárhely városi és vidéki kórház részére tett szíves adakozásokról.

Vilikó Mihály és Bányay B. Kristóf urak gyűjtőivén Tamásfalváról:

Hollaky Attila ur 50 liter buza, 50 liter rozs, 100 liter burgonya, Béres János tanító 4 liter paszuly, Bálint Mózes 4 liter paszuly, Gyönös Imre 4 liter paszuly, Bende Elek 1 liter paszuly, Kiss Mihály 1 liter paszuly, Tompa József 2 liter paszuly, Fazakas Sándor 2 liter paszuly, Molnár János 2 liter paszuly.

Fogadják a buzgó gyűjtők és a jótékony adakozók a kórház nevében leghálásabb köszönetünket.

K.-Vásárhelyt, 1884. decz. 4.

Szűcs József m. p.

polgármester, a kórház

igazgatója.

Kovács István m. p.

a kórházi igazgató-bizottság

jegyzője.

Szerkesztői izenet.

Lidércfény. Gy.-Szt-Miklós. Lekötelezett. Kerek minél többet, szebbet és jobbat. Üdvözi a szerk.

